

gericht. Daartegenover plaatste hij de gestage en rustige arbeid van de kerken, zoals deze in de prediking, de catechisaties en de jeugdverenigingen tot uitdrukking kwam. De keuze van Utrecht als plaats van samenkomst vond hij onjuist; haar bezonnen bevolking hield ook op kerkelijk terrein niet van onnodige drukte.³¹ De propaganda, met reclameborden en film, stond hem tegen. Bij alle waardering voor de inspanningen van de beweging om zielen voor Christus te winnen, vooral ook in de 'hogere' standen, was Kaajans conclusie dus geheel afwijzend.³² G.J. (van Heuven) Goedhart, hoofdredacteur van het *Utrechtsch Nieuwsblad*,³³ bestreed die conclusie. Het christendom bood de enige oplossing voor de problemen van deze tijd, maar de kerken wisten al geruime tijd veel mensen niet meer te bereiken, wat Oxford wel lukte. Het bijwonen van meetings had hem geleerd, dat de beweging de mensen enkel aan het denken wilde zetten door te laten horen wat de overgave van anderen aan God had uitgewerkt. Haar opwekking tot bekering tastte de kerk niet aan.³⁴ In zijn antwoord wees Kaajan vooral op het moraliserende en ondogmatische karakter van Oxford. Voor hem was religie zonder dogma een lichaam zonder ruggegraat. Als niet-theoloog wilde Goedhart de dogmatische bezwaren niet weerleggen, maar verzocht hij Kaajan met het oog op de aangekondigde anti-Oxford bijeenkomst opnieuw te bedenken, dat deze beweging geen kerk wilde zijn, maar dat zij enkel naar de kerk, naar God wilde wijzen. Predikanten lukte dat kennelijk nog maar in beperkte mate; en ging het bij het geloof niet allereerst om de inhoud en dan pas om de vorm, het dogma?³⁵

Brillenburger's oordeel over Oxford bleek inmiddels aanmerkelijk scherper geworden. Volgens hem verkondigde deze beweging geen evangelie met dwalingen, maar het reinste humanistisch pragmatisme. Christus werd niet als verlosser

31. Zie voor de keuze van Utrecht door Buchman in weerwil van het advies van het Nederlandse team: De Loor, 104.

32. *Utrechtsche Kerkbode*, Weekblad voor de Gereformeerde Kerken in de provincie Utrecht, 51e jrg. nr.19 (8 mei 1937). Ook geciteerd in: *Utrechtsch Dagblad*, 8 mei 1937 (Avondblad), *Utrechtsch Nieuwsblad*, 10 mei 1937; met een reactie van de hoofdredacteur en in: *Calvinistisch Weekblad*, 2e jrg. nr.33 (14 mei 1937).

33. Zie voor Goedhart: BWN, dl.3, 's-Gravenhage 1989, 203-205. Het *Utrechtsch Nieuwsblad* besteedde de nodige aandacht aan de Oxford-beweging. Zo bracht men op 5 mei 1937 zelfs een speciaal Oxford-nummer uit. Zie: De Loor, 110. Het *Utrechtsch Dagblad*, 15 mei 1937 (Avondblad) publiceerde o.a. een levensschets van Buchman van zijn persman Sydney B. Cook en enkele getuigenissen van Nederlandse aanhangers.

34. *Utrechtsch Nieuwsblad*, 10 mei 1937.

35. *Utrechtsche Kerkbode*, 51e jrg. no.20 (15 mei 1937). Grotendeels afgedrukt in: *Utrechtsch Nieuwsblad*, 15 mei 1937. Met een reactie van Goedhart. Een ingekorte versie van Kaajans artikel met reacties in: *Utrechtsch Dagblad*, 15 mei 1937 (Avondblad).